

Enguany, en el seu dies natalis, el tindrà present el clergat català al cenobi que fundà mil anys enrere.

Bernabé Dalmau

És ben significatiu que es construïssin, a l'encara capital del país, una Gran mesquita i una Catedral unides pel subsòl per un "túnel de la fraternitat" que el Papa Francesc va voler fer conèixer amb la seva visita

Jaume Flaquer

En aquest esforç va trobar un gran suport en el magisteri de Pau VI, que va animar el diàleg amb tots els homes de bona voluntat.

Josep Maria Romaguera

EL BON PASTOR

revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 170
OCTUBRE 2024

Any XV

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Quina veneració per a l'abat-bisbe Oliba?.....	7
BERNABÉ DALMAU	
El papa Francesc a Indonèsia travessa el "túnel de la fraternitat"	9
JAUME FLAQUER	
El que la Bíblia no diu.....	11
JORDI CASTELLET I SALA	
Sant Jeroni: prevere, Bíblia i pastoral.....	13
MARCOS ACEITUNO	
Sant Ignasi d'Antioquia. La continuïtat apostòlica en l'Església primitiva.....	15
JOAQUIM MESEGUER	
Alfred Ancel.....	18
JOSEP MARIA ROMAGUERA BACH	
Acòlit, un ministeri per revitalitzar.....	20
XAVIER ROIG ROVIRA	
La noblesa de l'amic.....	23
DANIEL PALAU	
Missió catòlica a Wiesbaden.....	25
FERRAN JARABO CARBONELL	
<i>Jornada del migrant i del refugiat</i>	27
+ SALVADOR GIMÉNEZ VALLS	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Editor: Norbert Miracle. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Pòrtic

**ARMAND PUIG I
TÀRRECH**

*president de l'AVEPRO
(Santa Seu)*

El 21 de setembre de 1974 el Dr. Josep Pont i Gol, arquebisbe primat, va

constituir l'Associació Bíblica de Catalunya amb seu a l'arxidiòcesi de Tarragona, en nom i amb l'acord dels altres bisbes de la província metropolitana, en aquell moment, de tot Catalunya. Han passat cinquanta anys i l'ABCat ha esdevingut una institució madura i plena de fruits. S'ha demostrat una vegada més que la Bíblia és una part fonamental del teixit eclesial i cultural català. Així va ser en els segles XIV-XV quan els països de llengua catalana, en aquell moment unificats políticament i culturalment com a corona d'Aragó, produïren dues traduccions completes de la Bíblia, una en el segle XIV (representada sobretot pels manuscrits Peiresc, Egerton, Colbert, però també per alguns manuscrits de la Colombina de Sevilla) i l'altra a començament del segle XV (promoguda per Bonifaci Ferrer, prior de la cartoixa de Portaceli, de la qual es conserven els Salms i alguns fragments com Apocalipsi 20-22). Aquesta darrera versió fou objecte d'una edició impresa (València, 1478), que és de fet la quarta d'Europa, després de les edicions en alemany, neerlandès i italià.

La història de la Bíblia en llengua catalana, medieval i més recent, és, doncs, antiga i gloriosa. Com va remarcar l'arquebisbe de Tarragona, Dr. Joan Planellas, el proppassat 28 de setembre, en donen fe els tres (!) projectes bíblics endegats simultàniament el segle XX, just abans de l'ensulsiada de 1936: el del Foment de Pietat Catalana, el de la Fundació Bíblica Catalana i el de l'Abadia de Montserrat –sense oblidar les traduccions de Mn. Frederic Clascar, a l'empara de l'Institut d'Estudis Catalans. Catalunya bullia de traduccions bíbliques i d'iniciatives al voltant de la Bíblia, però aquell prometedor moviment bíblic quedà tallat de soca-rel per la persecució religiosa durant la guerra i per la repressió política després de la guerra. Lentament, anaren avançant les edicions en volums de les bibles de Montserrat i de la Fundació (enllestida el 1948), si bé fins al 1968 no hi hagué una Bíblia catalana en un sol volum –després de quasi cinc-cents anys de la Bíblia de 1478! A aquesta Bíblia de la Fundació seguí la Bíblia de Montserrat, també en un sol volum (1970). Les versions bíbliques per a la litúrgia en llengua catalana (iniciades el 1971), no culminaren en cap Bíblia completa.

Caldrà esperar al 1993, data de publicació de la “Bíblia catalana. Traducció interconfessional” (BCI), perquè s’aconsegueixi arribar a una traducció bíblica, fruit de la col·laboració de tots els biblistes catalans, que es beneficiava dels encerts de totes les traduccions precedents, que escollia un registre mitjà de tècnica de traducció (l’anomenada “equivalència funcional”) i que, com la Bíblia de la CEI, era apte per a tots els registres: la trona, la càtedra i el carrer, és a dir, la litúrgia, l’acadèmia i la cultura, o, si es vol, la proclamació en les celebracions, la recerca exegetica i l’ús com a eina cultural i literària. La BCI és un monument a la llengua catalana, que combina la comprensibilitat, l’expressivitat i la proximitat als textos originals. La BCI és la vulgata catalana, una traducció sòlida i rica, estable i capaç de ser memoritzada, aprovada oficialment per la CEE el 2007, destinada a perdurar com a text bíblic de referència en tots els camps de la vida eclesial. A més, és una Bíblia ecumènica, que va comptar amb la participació activa d’experts de les Societats Bíbliques Unides que eren membres d’altres confessions cristianes, d’acord amb el que es diu en *Dei Verbum* 22.

El grau de qualitat literària i exegetica de la BCI (*editio princeps* del 2007) es manifesta en el fet que, passats més de trenta anys, el text es manté fresc i directe, interpel·lant i segur, harmònic i diversificat en els seus estils interns, com si fos el primer dia. I val a dir que la llengua catalana, amb les seves variants valenciana i baleàrica, ha evolucionat en aquests anys! Tanmateix, la lectura de la BCI (també les adaptacions valenciana i baleàrica) no produeix cap estranyesa, és un text que no ha envellit, que no conté formes arcaïques ni solucions excessivament actualitzades que l’hagin fet periclitar. L’equilibri exquisit entre forma i fons, entre modulació literària i fonament textual, fa que la BCI mantingui obertes totes les seves potencialitats.

La BCI és un fruit saborós sorgit de l’Associació Bíblica de Catalunya, amb la col·laboració d’Editorial Claret i, en les últimes dècades, del Centre de Pastoral Litúrgica. Les edicions bíbliques dels darrers anys, de tots tipus i formats, han mostrat com l’ABCat s’ha convertit en el pal de paller de la Bíblia a Catalunya, a redós del document “La interpretació de la Bíblia en l’Església” (Pontificia Comissió Bíblica, 1993), l’exhortació apostòlica *Verbum Domini* del Papa Benet XVI (2010) i de la institució del Diumenge de la Paraula pel Papa Francesc (2019), al qual l’ABCat, amb l’impuls dels bisbes de Catalunya que la patrocinen, ha acoblat la Setmana de la Bíblia (vuit edicions el gener del 2024), promoguda igualment per l’Abadia de Montserrat, el CPL, Ed. Claret, l’Escola Cristiana i Ràdio Estel – Catalunya Cristiana. La Setmana de la Bíblia és un bon exemple del caràcter d’organisme col·legial que posseeix l’Associació pel que fa al camp bíblic. Aquest caràcter es veié subratllat amb la resolució 54 del Concili Tarraconense del 1995, que demana explícitament a l’Associació Bíblica que promogui la divulgació i el coneixement de la Bíblia.

L’obra de l’ABCat ha estat immensa en aquests cinquanta anys: publicacions (en primer lloc, la BCI, però també el gran projecte del “Corpus Biblicum Catalanicum”, els volums de “Scripta Biblica”, els quaderns de “Llegir la Bíblia en grup”), cursos, conferències,

pelegrinatges a Terra Santa, impuls de l'animació bíblica a les diòcesis, i altres iniciatives. En tot això, hi ha un esperit comú que ha fet possible aquesta florida d'accions vinculades amb la devoció a la paraula de Déu, que ha de ser tractada amb respecte i veneració. Aquest esperit comú es pot desglossar en cinc puntes de llança que expliquen la vida de l'ABCat des del primer moment (1974) i ja abans (1963), quan els biblistes catalans es reuniren per primera vegada per celebrar les Jornades d'estudi anuals.

La primera punta de llança és l'amor a la paraula de Déu. El motor de la implicació i del compromís dels 800 socis actuals de l'ABCat, és l'estimació manifestada envers la Paraula, llegida en l'Església, dins la comunitat de fe, i oberta al món. Sense aquesta devoció per la Paraula, moltes coses no haurien estat possibles. Els associats de l'ABCat s'han sentit propers a la paraula de Déu i s'han mantingut fermes en la seva convicció de ser "amics de la Paraula", amb tot el que això vol dir de fidelitat i de perseverança. Ells han estat aquest "ametller, l'arbre vigilant" de què parla Jeremies 1,11, han col·laborat en el fet que "es complís la paraula" del Senyor del món i de la història (v. 12).

En segon lloc, els socis de l'ABCat han mostrat un amor constant a la llengua, a la cultura, al país. Catalunya ha estat des de sempre un país amb Bíblia, no solament per la florida de traduccions i edicions (segles XIV-XV i XX-XXI), sinó també per la influència de la Bíblia en la cultura dels grans escriptors, des del primer text en català literari, les Homilies d'Organyà. Les Homilies són sis comentaris homilètics a textos bíblics, concretament del Nou Testament, que traspuen afecte per la Paraula, segons allò que diu el Salm 119,105: "La teva Paraula és llum dels meus passos". Doncs bé, l'any 2022 l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes (Universitat de Girona) va publicar el llibre "La Bíblia en la literatura catalana", en el qual es ressegueixen els autors catalans més significats, des de les Homilies d'Organyà fins a Mercè Rodoreda, amb una característica comuna: el diàleg que mantenen tots ells amb el text bíblic.

En tercer lloc, cal dir que les grans empreses demanen generositat i coratge. L'actitud determinant en l'ABCat ha estat la gratuïtat, font de llibertat i signe de compromís. El temps i les energies dels qui han treballat fent la Bíblia han estat oferts gratuïtament sense rebre, ni esperar de rebre, cap compensació econòmica. El mateix es pot dir d'altres publicacions, en les quals es donava per suposat que es treballava per la causa de la Paraula, oferta al poble de Déu. Quantificar el temps esmerçat és impossible. Els diners de les quotes dels socis han servit per a subvenir a les publicacions en la seva materialitat (impressió, rel·ligat), sense que el preu final quedés gravat per cap sou o pagament. L'ABCat ha tirat endavant tants projectes perquè s'ha treballat gratuïtament. S'escau de citar el Salm 26,8, pensant que la Bíblia és la casa de la Paraula: "Senyor, m'estimo la casa on habites, l'indret on resideix la teva glòria".

En quart lloc, l'ABCat ha guanyat la partida de la cohesió fent dels seus projectes un exemple de col·laboració en la idea i en la realització. La dinàmica del treball conjunt s'ha imposat a l'individualisme i a la dispersió. S'ha remat en la mateixa direcció per part de persones diverses però carregades de bona voluntat, que han fet possible sumar i

multiplicar els esforços. Cal citar en aquest sentit la tasca de Mn. Joan Magí, que, com a President durant dècades, ha sabut portat l'Associació sense cap desig d'imposar-se i li ha donat un sentit de tasca a favor d'un mateix objectiu. Igualment, el P. Guiu Camps, monjo de Montserrat (+ 2001), biblista eminent i gran traductor, doctor honoris causa per la UAB, va ser un model per a la generació de traductors de la BCI, contribuint a la tasca comuna amb un esperit de col·laboració digne de tot elogi. En resum, l'ABCat ha estat un lloc on, més enllà de caïnismes estèrils, s'ha treballat des de la concòrdia i el respecte, des de la diversitat i des de l'intercanvi.

En darrer lloc, l'Associació ha sabut conjuminar dos registres que en molts casos costa de complementar: la recerca i la divulgació. Hi ha associacions bíbliques que estan formades per investigadors i altres on dominen la divulgació i les iniciatives pastorals. És extraordinari que en l'ABCat hagin conviscut projectes de caràcter altament científic, com ara el "Corpus Biblicum Catalanicum", i projectes de divulgació adreçats als infants. El catàleg de publicacions de l'Associació és una barreja feliç de tots dos nivells. Fins i tot les mateixes persones –esmentem els professors Joan Ferrer, l'actual President de l'ABCat, i Agustí Borrell– han procurat fornir de materials adequats els socis desitjosos de coneixements bàsics i alhora han treballat en obres complexes com diccionaris o volums d'estricta recerca.

En una paraula, l'Associació Bíblica de Catalunya ha complert la missió que se li va conferir ara fa cinquanta anys de vetllar per la paraula de Déu, i ho ha fet amb dedicació, competència i perseverança. És un goig que les deu diòcesis amb seu a Catalunya comparteixen, sabent que el Senyor ha beneït el seu poble amb un esplet d'ametllers florits, reprenent la metàfora de Jeremies. En efecte, l'Associació ha estat una benedicció per a l'Església que peregrina en aquesta terra, filla de la Paraula evangèlica que hi fou sembrada ara fa dos mil anys.

Un sol cor i una sola ànima

Quina veneració per a l'abat-bisbe Oliba?

BERNABÉ DALMAU

*monjo de Montserrat i director de
"Documents d'Església"*

El 1931 la figura del comte, monjo, abat i bisbe Oliba trobà un biògraf en l'arxiver de Montserrat i futur cardenal el pare Anselm M. Albareda, en la seva obra *L'abat Oliba*, fundador de Montserrat. El fet que Montserrat és l'únic monestir que Oliba fundà i que, encara avui, mil anys després, el santuari montserratí sigui a Catalunya l'únic cenobi benedictí subsistent, ha propiciat que la gran figura del monjo més il·lustre de la nostra terra sigui conegut com a "abat".

Però el visitant de la capital d'Osona es trobarà legítimament amb la placa que davant el museu episcopal li indica que és a la "Plaça del bisbe Oliba". I a fe que les grans empreses religioses, expansives i pacificadores que dugué a terme es troben dintre el període de maduresa que són els seus vint-i-nou anys de pontificat.

Tanmateix la figura d'Oliba ha estat cada vegada més coneguda i el seu nom va lligat a institucions i retolacions de vies urbanes amb el títol d'"abat". La memòria civil en reté sobretot l'obra de Pau i Treva, que Pau Casals des de l'ONU ja va tenir cura de fer de l'humil trobada a la plana de Toluges el primer Parlament del mon, "abans que el d'Anglaterra".

Albareda coronà el seu treball de capdavanter contemporani amb un desig: "Esperem amb ànsia l'historiador de tremp que, acompanyant la recerca, vivifiqui el munt d'ossos àrids de la documentació olivana". Talment la profecia d'Ezequiel, els ossos secs ben aviat recobraren vida plural en tres investigadors successius que, passada la maltempsada de la guerra civil i encara amb dificultats per a l'ús de la llengua catalana, feren obra d'investigació seriosa.

El primer va ser Raimon d'Abadal (1888-1970). Aparcada l'activitat política i periodística, es dedicà de ple a l'estudi de l'època carolíngia en els comtats catalans i, entre les seves obres, redactà *L'abat Oliba, bisbe de Vic i la seva època*, que conegué cinc edicions entre 1948 i 2003. Els mateixos anys el canonge Eduard Junyent (1901-1978), bon coneixedor de l'art romànic, es posà a fons en l'estudi del material relatiu a Oliba contingut en el ric arxiu catedralici del qual era titular i començà a confeccionar el "Cartulari d'Oliba, comte,

abat i bisbe”. A més d’altres escrits, en ocasió del mil·lenari del naixement de l’abat-bisbe (1971) redactà una síntesi, aparentment modesta però substanciosa, titulada *Esbós biogràfic del comte, abat i bisbe Oliba* (2^a ed. 2008). Junyent es veié assessorat per l’antic monjo montserratí Anscari M. Mundó (1923-2012), el qual, després del traspàs del canonge, pogué dur a terme feliçment l’anhelat cartulari, presentat ara amb el títol *Diplomatari i escrits literaris de l’abat i bisbe Oliba* (1992). I, encara, estudià minuciosament *Les Bíblies de Ripoll* (2002), reproduïdes monumentalment en facsímil.

Amb aquests tres continuadors del precursor Albareda difícilment es podrà dir que esperem grans descobriments que capgirin les adquisicions fetes fins ara. Cert que continuem tenint sortosament noves generacions d’investigadors –penso especialment en Ramon Ordeig, Xavier Barral, Marc Sureda i Jesús Alturo– que, com feien els tres suaramentats, consoliden el perfil del personatge.

Quan Oliba, “*totius patriae pater*”, deixà aquest mon el 30 d’octubre de 1046, els monjos de Sant Miquel de Cuixà redactaren l’“encíclica mortuòria” que un d’ells cuità a mostrar a 93 esglésies i monestirs de la Catalunya vella i enllà dels Pirineus fins a la Borgonya. Han estat publicats els testimoniats conservats d’aquelles comunitats, unànimes a elogiar les virtuts d’Oliba com aquell que “no sols ensenyà als ignorants el dogma celestial sinó que, a més, els mostrà, amb actes de misericòrdia, el camí de la llum”, com escriviren els canonges de Vic.

Mostres de veneració, en tingué en vida i sobretot després de mort. No fou canonitzat pels seus contemporanis, però un cert culte públic i reconeixement de les seves virtuts els tingué sempre. A Montserrat, fins a l’època del Vaticà II, el dia aniversari de la mort n’hi havia una commemoració íntima, familiar, i se celebrava litúrgicament la dedicació de la basílica de Ripoll, amb una variant: es cantava com a introït de la missa el verset del salm “Ego sicut oliva fructífera in domo Dei... Jo, com olivera frondosa, dins la casa de Déu, confio en el seu amor” (Sl 52,10). Oliba és un nom d’origen visigòtic, però ja des del seu temps hom volgué trobar-hi una arrel llatina transformant la b en v. Així el nom significaria “olivera”, el símbol bíblic de la pau. Certament, el fundador de Montserrat fou home de pau, des les cases de Déu a Ripoll, Cuixà i Vic. Enguany, en el seu *dies natalis*, el tindrà present el clergat català al cenobi que fundà mil anys enrere.

El papa Francesc a Indonèsia travessa el "túnel de la fraternitat".

JAUME FLAQUER SJ

professor de la facultat de teologia de Granada (Universidad Loyola)

El Papa Francesc no ha canviat el guió en el seu viatge a Indonèsia (del 4 al 6 de setembre). Ha tornat a posar l'accent en els elements principals del seu pontificat: Església en sortida, prioritat per les perifèries, diàleg interreligiós... El sant Pare serà recordat per insistir en aquella pràctica del mateix Jesús de situar el marge en el centre, amb el risc de ser incomprès pels qui estan situats en aquest centre. Solament així s'entén que a més de Indonèsia hagi visitat Papua Nova Guinea, Timor Oriental i Singapur. El Papa vol confirmar en la fe les comunitats cristianes que viuen en situacions de minoria o de llunyania. Aquestes, solen ser, però, comunitats molt més vives que les envellides occidentals.

El viatge ha estat accidentat perquè just abans de la seva arribada es va descobrir un pla per assassinar-lo, preparat per l'Estat Islàmic de la regió. No solament cercaven tornar a tenir notorietat en els mitjans sinó trencar tots els ponts de diàleg entre cristians i musulmans. Aquest grup considera legítim matar tota persona que aposta per la pau, la negociació o les componendes: per això no té escrúpols en matar també a molts musulmans dialogants que anomena "hipòcrites". El conegut *Estat Islàmic de l'Iraq i Síria* va aconseguir afiliats en altres llocs del món com a Afganistan, Mali o Filipines molt més actius actualment que la matriu fundadora.

Un moment destacat de la visita ha estat l'encontre amb el Gran Imam de Indonèsia, Nasaruddin Umar, amb qui va signar un significatiu document que porta per títol, "Declaració Conjunta de Istiqlal 2024: Fomentar l'harmonia religiosa per al bé de la humanitat". "Istiqlal" fa referència al lloc de la signatura, que és una Gran mesquita que celebra la independència del país contra els holandesos, a finals dels anys 40.

Aquest document té moltes menys pretensions que el Document de la Fraternitat signat amb el Gran Iman de l'Azhar, Ahmed al-Tayyeb. Ocupa poc més d'una pàgina i subratlla el "fenòmen global de la deshumanització" generant molts conflictes i guerres, així com "l'explotació humana de la creació". Veiem doncs el temes recurrents de l'ecologia, de "l'única família humana global" i del diàleg interreligiós que "ha de ser un instrument

eficaç per resoldre conflictes locals, regionals e internacionals, especialment aquells incitats per l'abús de la religió". En el text s'inclou també dues vegades el concepte de la "dignitat humana", declarant que "la religió ha d'incloure la promoció i la protecció de la dignitat de tota vida humana". Alguns mitjans de comunicació han parlat de la similitud amb el document signat amb l'imam de l'Azhar. Això és correcte pel que fa al gest, però, analitzant el contingut, podem veure aquí un paper predominant del Papa Francesc (i especialment del treball del Dicasteri per al diàleg interreligiós) en contrast amb el del Document de la Fraternitat, que era molt més coral. De fet es veia la mà del Gran Imam en moltes de les sentències.

La visita a Indonèsia ha posat de relleu el sincer treball de moderació del país fonamentat en els cinc principis filosòfico-religiosos (anomenats *Pancasila*) que el regeixen. El substrat de les antigues religions del país, el budisme i l'hinduisme, i de la islamització feta especialment de la mà del sufisme han propiciat una cultura més tolerant que en altres països de majoria musulmana. No solament és un país democràtic sinó que es permeten les conversions al cristianisme. L'islam representa el 86 % i el cristianisme el 10%. El catolicisme, tot i ser un 3%, és extraordinàriament dinàmic, jove i viu. És fàcil veure a la nostra església dels jesuïtes de Yogyakarta diverses misses de diumenge amb 1000 fidels, molts d'ells, provinents de famílies batejades durant el segle XX. Algunes d'aquestes diuen haver trobat en el catolicisme una comunitat viva i compromesa en front d'un "islam sociològic" poc practicant.

Dit això, els reptes del país són immensos en matèria de llibertat religiosa. Indonèsia va haver de concedir una autonomia jurídica a l'illa de Sumatra per solucionar una insurgència independentista fa vint anys. Es tracta principalment de la zona occidental de l'illa, Banda Aceh, coneguda pel gran tsunami que la va afectar. Aquí hi regeix l'estricta llei islàmica que es va radicalitzar més quan es va interpretar el tsunami com a càstig diví contra la immoralitat del turisme. A la resta d'Indonèsia hi ha hagut també una perillosa influència de l'islam saudí a canvi d'ajudes econòmiques.

Per tot això, és ben significatiu que es construïssin, a l'encara capital del país, una Gran mesquita i una Catedral unides pel subsòl per un "túnel de la fraternitat" que el Papa Francesc va voler fer conèixer amb la seva visita.

Al servei de l'Evangelí

El que la Bíblia no diu

JORDI CASTELLET I SALA

*prevere del bisbat de Vic
rector de la parròquia de Calldetenes*

La ubicació del jardí de l'Edèn; les dues històries de la creació; els fills de Déu que apareixen al Gènesi; l'arca de l'aliança tornada immortal amb la primera aventura de l'Indiana Jones; l'existència i l'acció dels dimonis, els seus noms, el seu origen i el seu destí. La Bíblia diu moltes coses, però no les esgota totes, de manera que resten una gran quantitat de qüestions i de dades sense respondre, sovint penjades en la indeterminació del temps, sumides en la boira d'un passat llunyà, mitològic, idíl•lic, sovint idealitzat.

Una biblioteca, així s'ha d'entendre la Bíblia, un conjunt de llibres aplegats en una sola edició, que reflecteix la història de bona part de la humanitat des de més de quatre mil anys enrere. Els experts situen Abraham, segurament el personatge bíblic històric més antic, cap al 1750 abans de Crist, en plena edat del Bronze Mitjà. Moisès representa una altra fita cronològica, cap al 1250 aC, en època de Ramsès II d'Egipte. En canvi, personatges com Noè, Adam, Eva, Abel, Caïn no respondrien sinó a identitats més aviat de caire mític, que venen a representar tipus d'humanitat: els orígens, l'egoisme i el pecat en general, la violència, els desastres naturals o la mateixa justícia divina, ara en diuen justícia poètica.

Per contra, la redacció dels escrits bíblics es remunta al voltant del segle X aC, corresponent a l'etapa en què el poble d'Israel es sedentaritza entre el riu Jordà i el mar Mediterrani, en una terra encara avui en disputa amb els descendents dels filisteus, amb els que es varen enfrontar des de Josuè, Samuel o el mateix Samsó. Per tant, sempre segons els bons coneixedors del món bíblic, existeix una distància entre els escrits i el seu origen, que remuntarien almenys mil anys més, durant els quals els coneixements, les històries i els personatges haurien anat passant de boca a orella, a través d'algun centenar de generacions.

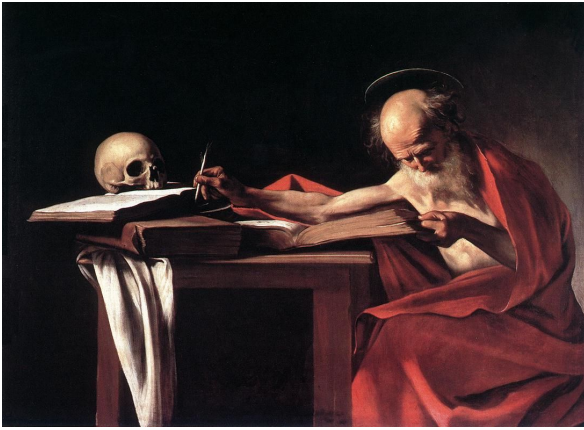
En aquest sentit, cal entendre com, el que els diferents llibres de la Bíblia expliquen ho fan amb una intencionalitat concreta; majoritàriament la de transmetre una experiència religiosa entorn de la descoberta del déu únic, l'innombrable, que Moisès mateix reconeix amb el nom de «el qui és», segons Ex 3, quan s'ha de descalçar perquè trepitja terreny

sagrat. Ja en aquell moment, en un text del segle X aC, no es parla d'existir, sinó de ser. L'escriptor d'aquell passatge distingeix molt bé entre ser i existir, perquè el que existeix, un dia va començar i un altre dia acabarà. Les persones humanes, fins i tot els animals i les coses, existim; en canvi, a Déu li pertoca ser, l'ésser, perquè ha de donar l'existència a la creació. L'existència depèn de la voluntat, i en tot cas l'amor, del Déu creador. Déu no tan sols existeix, sinó que és. Amics, no cal creure en la seva existència, sinó en el seu ésser i aquesta és més una qüestió filosòfica, de raonament, que no pas de fe!

Per tant, no s'ha d'esperar que la Bíblia ho respongui tot, ni que ho sàpiga tot, perquè la gent que la va escriure ni ho sabia ni s'ho preguntava tot. N'hi havia prou de confiar que tot estava a les mans de Déu, perquè aquesta fe bastava per a viure d'una manera suficientment coherent i plena, malgrat els daltabaixos de la vida, amb les seves contradiccions i paradoxes.

Posem pel cas, només començar el relat del Gènesi no situa amb exactitud el lloc del jardí de l'Edèn, el paradís ideal (Gn 1-2); en realitat, un lloc idíl•lic, frondós, fèrtil, ben regat, amb fruits durant tot l'any, es tractava d'especificar el que la humanitat es perd quan desobeeix la llei divina de la pau, de la bona convivència i de l'amor. La terra és suficient per a tothom qui hi habita. Contra el que deien els malthusians del segle XIX, a més població sobre el planeta, més producció d'aliments. El món és un veritable paradís en si mateix, només que l'acció destructiva, egoista i superba de la humanitat s'encarrega de destruir-lo. Així, es recorda una vegada i una altra que cal mantenir, conservar i conrear el paradís en el que l'ésser humà viu (Gn 2,15), perquè hi ha suficient per a tothom i encara en sobra a gratcient.

En tot cas, la descripció d'un lloc ideal com el que parla el Gènesi, caldria identificar-lo amb els jardins penjants de Babilònia, una de les meravelles de la terra antiga, ja desapareguts precisament per la mà destructora humana. Pel poble d'Israel, que vivia més aviat en un territori amenaçat pel desert, viure en una terra regada per tot arreu pels grans rius del Tigris i l'Èufrates, era un somni convertit en realitat. El mateix Abraham provenia d'Ur de Caldea (Gn 12) d'on va haver d'emigrar. Per tant, es pot entendre una relació ben directa entre el que explica la Bíblia i la pròpia experiència d'aquells que comencen a explicar històries, per entendre d'on venen, cap on van i quin és el sentit de la vida.

Sant Jeroni: prevere, Bíblia i pastoral

MARCOS ACEITUNO

*prevere del bisbat de Terrassa
secretari general de l'Ateneu Universitari Sant
Pacià*

Ja ha passat temps del XVI centenari del *dies natalis* de sant Jeroni. El papa Francesc va festejar l'efemèride amb una carta apostòlica, *Scripturae Sacrae affectus*. D'aquesta manera tornava a proposar l'actualitat del missatge i doctrina del sant prevere que va tenir com a insígnia la gran estima per les Escriptures.

La publicació de la carta va tenir lloc en plena gestió de la pandèmia del coronavirus (Covid19) i tal volta va passar un xic desapercebuda. Així ho va manifestar també l'exegeta Francis J. Moloney, que aprofita l'avinentesa per a reflexionar sobre l'analfabetisme religiós, que fa que les habilitats hermenèutiques que ens fan intèrprets i traductors creïbles de la nostra pròpia tradició cultural són escasses.

És bo valorar la santedat en els insignes preveres que travessen el santoral de l'Església universal. Singularment destaca sant Jeroni, perquè hi conflueixen tres qualitats que ens el fan proper: espiritualitat presbiteral, devoció bíblica i dedicació a les necessitats pastorals de l'Església brillen de manera molt singular.

Us proposo de repassar breument la carta de Francesc sobre sant Jeroni.

En la introducció d'aquesta carta apostòlica, el papa mostra el relat biogràfic del sant amb una gran vocació de reflexió edificant. El 30 de setembre de 420, moria sant Jerònim a Betlem, prop de la gruta de la Nativitat del Senyor. La seva vocació com a cristià es va recolzar en la vívida experiència que Crist era el seu jutge. Ell va il·luminar la seva consciència i el va motivar al gir que va prendre la seva vida com a cristià i exegeta. La seva vocació d'exegeta estava plenament lligada a la de ser cristià i de ser prevere, que maldava per promoure la forma de vida comuna dels apòstols entre els batejats. L'experiència religiosa el va dur a consagrar-se a Crist i a la Paraula. Es va dedicar a traduir i comentar les Escriptures, segons les necessitats pastorals del seu temps.

Sant Jeroni, exegeta, docent, guia espiritual. El seu anhel per l'Escriptura i el seu amor apostòlic per Crist i l'Església, el van fer créixer en humilitat personal i en expansiu esperit de lluita i ocultament, en l'amagat de la terra amagada on el Salvador va manifestar la seva glòria al món.

Aquest sant destaca com una de les figures més importants de l'Església antiga, pont entre Orient i Occident, llegat de la qual perdura en l'actualitat. Primerament, hi ha la rectitud d'intenció i la perícia en les coses santes:

«La paraula d'un prevere s'ha de fundar en la lectura de les Escriptures. No vull que siguis un declamador, ni desllenguat ni xerraire, sinó expert en el misteri i instruït en grau summe dels sagraments del teu Déu. És propi dels homes indoctes fer girar paraules i dir coses ràpidament per generar admiració entre el poble ignorant envers ell (Carta 52, a Nepocià, § 8: CSEL 54, 428-429).

El papa assenyala els següents trets de la vida de Jeroni: un retrat sapiencial, remarcant la seva absoluta i rigorosa consagració a Déu i l'esforç d'estudi assidu, adreçat exclusivament a una comprensió del misteri del Senyor cada vegada més profunda.

Un altre tret que caracteritza sant Jeroni és el seu amor apassionat per la Paraula de Déu, transmesa a l'Església a la Sagrada Escriptura. A això va unida la virtut de l'obediència a Déu i als qui a l'Església representen la tradició interpretativa viva del missatge revelat. El fruit madur d'aquesta doble espiritual fou la revisió dels Evangelis i els Salms, i després, en el seu retir a Betlem, la traducció de l'Antic Testament de l'hebreu original al llatí. Aquesta obra va durar anys i en fou el *dulcissimus fructus laboriosi satus* (ibídem, § 3)

Finalment, el papa Francesc va aprofitar l'efemèride per insistir en diversos aspectes d'actualitat. Un va ser la recerca de la pau de sant Jeroni, malgrat les dificultats que va haver d'afrontar a causa de la fe i la vida eclesial:

«També nosaltres volem la pau, i no només la volem, sinó que la demanem suplicants. Però la pau de Crist, la pau veritable, una pau sense enemistats, una pau que no porti amagada la guerra, una pau que no esclavitzi els adversaris, sinó que els uneixi com a amics» (Carta 82, al patriarca Teòfil d'Alexandria, § 2: CSEL 55, 109).

També va ressaltar el seu amor a la seu de Pere, malgrat les agitacions doctrinals i d'altres índoles que van afectar la seva època. De manera especial, cal assenyalar la remarca que el Pontífex posa en la inculturació com a paradigma permanent per a l'acció missionera de l'Església, i de la qual el sant prevere apareix a tall d'icona. La traducció de Jeroni és un indicador que els valors i les formes positives de cada cultura representen un enriquiment per a tota l'Església, de manera que creix la Bíblia, i per tant la divina Revelació, amb el lector que la rep i medita. D'aquesta manera, creix una biblioteca en el nostre interior, Crist mateix, i que per analogia també estenem a la literatura cristiana edificant.

Redescobrir la vida d'aquest sant escrutador de la Bíblia, aimant prevere de la *vita communis* segons la forma dels apòstols, i l'intens lliurament a les necessitats dels pastors de l'Església, és una vida de foment de la vivència espiritual de l'espiritualitat presbiteral. En temps de canvi, de revisió, sant Jeroni va saber decidir i optar pel Senyor. Així ho puguem fer nosaltres, amb la seva intercessió.

Deixebles de l'Evangelí

Sant Ignasi d'Antioquia. La continuïtat apostòlica en l'Església primitiva

JOAQUIM MESEGUER GARCIA

*prevere del bisbat de Terrassa
rector de Sant Pere i arxiprest de Rubí*

Sant Ignasi d'Antioquia, també conegut com Ignasi el Teòfor, és una figura central en la història del cristianisme primitiu. Nascut al voltant de l'any 35 i mort com a màrtir a Roma cap al 107 dC, Ignasi és considerat un dels Pares Apostòlics, és a dir, un dels primers escriptors cristians que van tenir contacte directe o molt proper amb els apòstols de Jesucrist. En aquest sentit, se'l reconeix com un pont vital entre la predicació original dels apòstols i la generació posterior de líders cristians que van consolidar la doctrina i organització de l'Església.

Una de les claus per comprendre la importància de sant Ignasi d'Antioquia en la tradició cristiana és la seva defensa de la divinitat de Jesucrist i el seu testimoniatge d'una Església universal, ja que és el primer escriptor conegut que utilitza el terme "Església catòlica" per referir-se a la comunitat universal dels creients. Aquest fet, sumat a les seves cartes i el seu martiri, fan d'ell una figura de continuïtat amb els apòstols i un testimoni viu de la fe primitiva.

La continuïtat amb els apòstols

Nascut uns escassos dos o tres anys després de l'esdeveniment pasqual de la redempció obrada per Jesucrist, Ignasi d'Antioquia ocupa un lloc de rellevància en la història del cristianisme perquè representa la segona generació de dirigents cristians, que van succeir directament els apòstols. La seva posició com a bisbe d'Antioquia, un dels centres més antics i importants del cristianisme primitiu, subratlla la seva proximitat a l'ensenyament apostòlic. Segons la tradició, Ignasi va ser deixeble de Joan Evangelista. Aquesta connexió li conferia una autoritat especial a l'hora de defensar i transmetre la doctrina cristiana, especialment en un moment en què la comunitat cristiana s'enfrontava

a diversos desafiaments interns i externs, com foren les primeres heretgies i els inicis de les persecucions que l'Església va haver de sofrir.

Les cartes d'Ignasi, escrites durant el seu viatge cap al martiri a Roma, són considerades un testimoni crucial de la continuïtat de l'ensenyament apostòlic. En aquestes cartes, adreçades a diferents esglésies cristianes, es pot veure clarament com Ignasi segueix fidelment la doctrina que havia rebut dels apòstols. Defensava la unitat de l'Església, el paper central dels bisbes com a representants de Crist a la comunitat i la importància dels sacraments, especialment de l'Eucaristia. Aquesta defensa de la tradició apostòlica es manifesta en la seva oposició a les heretgies que començaven a sorgir en aquells temps, com el docetisme, que negava la humanitat de Crist i la considerava una mera aparença.

La divinitat i la humanitat de Jesucrist

Un dels aspectes més significatius de la teologia d'Ignasi és la seva reconeixença explícita de la divinitat de Jesucrist. En diverses de les seves cartes, Ignasi fa referència a Jesucrist com Déu o, més explícitament "el meu Déu"¹, un títol que posa de manifest la seva creença en la naturalesa divina de Jesús. Això és especialment important perquè, en el context del cristianisme primitiu, la qüestió de la identitat de Crist i la seva relació amb Déu Pare era un tema central de debat.

Ignasi, com a defensor de la fe transmesa pels apòstols, insistia en la veritat de l'encarnació: Jesucrist era veritablement Déu i veritablement home. Així ho va defensar especialment contra el docetisme, una heretgia que afirmava que Jesús només semblava tenir un cos humà, però que en realitat no havia patit ni havia mort realment. Ignasi considerava que aquesta heretgia posava en perill el cor del missatge cristià: si Jesús no havia sofert ni havia mort en la seva humanitat, aleshores la redempció no era real. Per això, Ignasi escrivia amb gran passió sobre el fet que Jesucrist era el Fill de Déu, però també un home que va sofrir realment en la creu.

L'ús de l'expressió "Déu" o "el meu Déu" per referir-se a Jesucrist és significatiu perquè reflecteix una comprensió plena de la divinitat de Crist molt abans que els concilis ecumènics, com el Concili de Nicea (325 dC), definissin formalment aquesta doctrina. La seva fe en la divinitat de Crist era infrangible, i la seva mort com a màrtir per aquesta fe va ser vista com una imatge viva del seu compromís amb la veritat de l'Evangeli.

L'Església catòlica

Sant Ignasi d'Antioquia és el primer escriptor conegut que utilitza l'expressió "Església catòlica" en els seus escrits. Aquesta expressió apareix per primera vegada en la seva carta als cristians de Esmirna, on afirma: «On hi ha el bisbe, allà hi és la comunitat, tal com on hi ha Jesucrist, allà està l'Església catòlica»². Aquesta menció de l'Església catòlica és crucial perquè mostra que ja a finals del segle I i començaments del II existia la consciència d'una comunitat universal de creients, unida per la fe en Jesucrist i la comunió amb els seus bisbes.

El terme "catòlica", que significa "universal", reflecteix la visió d'Ignasi d'una Església que transcendeix les divisions locals o nacionals i que està unida sota la mateixa fe i jerarquia. Aquesta idea d'universalitat estava molt arrelada en la seva teologia de la unitat, una unitat que es fonamentava en la figura del bisbe com a representant de Crist i en la correcta celebració de l'Eucaristia. Per a Ignasi, la divisió dins de l'Església és un perill mortal, ja que la unitat és un reflex de la unitat mateixa de Déu.

Aquesta visió d'una Església catòlica, governada per bisbes en comunió amb Jesucrist, es convertiria en un dels pilars fonamentals de la comprensió posterior de l'Església, tant a Orient com a Occident. Ignasi, per tant, no només va defensar la doctrina apostòlica sobre la divinitat de Crist, sinó que també va ser un precursor de la visió universal de l'Església, visió que seria articulada de manera més plena en els segles posteriors.

El martiri de sant Ignasi

Finalment, el martiri de sant Ignasi és un aspecte fonamental per comprendre la seva figura. Durant el regnat de l'emperador Trajà, Ignasi va ser condemnat a morir a Roma, on va ser portat per ser devorat per les feres. El viatge cap a Roma, però, va ser per a ell una oportunitat de deixar un testimoniatge escrit de la seva fe. Les cartes que va escriure durant aquest camí són avui una de les fonts més importants per conèixer la vida de les primeres comunitats cristianes i la teologia d'aquell temps.

En aquestes cartes, Ignasi parla amb un profund desig de martiri, veient-lo com la culminació de la seva vida cristiana i com una oportunitat per unir-se plenament a Jesucrist en el seu sofriment. La seva actitud davant la mort reflecteix una fe infrangible en la resurrecció i en la vida eterna, una creença que havia après de la predicació apostòlica, que defensava fins a les últimes conseqüències i que ell mateix es va encarregar de transmetre als seus contemporanis i a les generacions posteriors.

1 Així, per exemple:

Romans 6,3: «Permeteu-me ser imitador de la Passió del meu Déu».

Efesis 7,2: «Hi ha un sol metge, carnal i espiritual, engendrat i no engendrat, en carn fet Déu, en la mort veritablement vida, tant de Maria com de Déu, primer passible i després impassible, Jesucrist, el nostre Senyor».

2 Esmirniotes 8, 2.

Alfred Ancel

JOSEP MARIA ROMAGUERA BACH

*prevere de l'arquebisbat de Barcelona
director del Centre de Pastoral Litúrgica*

Aquest mes de setembre ha començat la celebració de l' "Any Ancel", dedicat a donar a conèixer la figura del bisbe Alfred Ancel, traspasat ara fa quaranta anys, l' 11 de setembre de 1984.

Alfred Ancel (1898-1984) va ser prevere de la diòcesi de Lió (França). Essent professor a la Universitat Catòlica de la ciutat va conèixer el Pradó, una societat de preveres fundada el 1860 pel beat Antoine Chevrier (1826-1879), prevere de la mateixa diòcesi. El Pradó, en aquell moment, era un petit grup de capellans dels quals es deia que eren pobres i humils i que tenien una singular manera d'estudiar l'Evangelí. Ancel se'n va fer membre. El 1942 va ser elegit responsable general de l'Associació de preveres del Pradó, nom actual de la societat, esdevinguda una família espiritual present a diversos països de tot el món. Reelegit diverses vegades, va ser responsable general fins el 1971.

El 1947 Alfred Ancel va ser nomenat bisbe auxiliar de Lió, ministeri que va exercir fins el 1973. En aquest període, els bisbes de França el van escollir diverses vegades com a membre i president de la Comissió Episcopal del Món Obrer. És especialment remarcable que va participar activament en el Concili Vaticà II, d'una manera concreta en la redacció de la Constitució sobre l'Església en el món contemporani.

El ministeri del bisbe Ancel es caracteritza, entre altres coses, per la seva humilitat i senzillesa, tan en l'estil de vida com en la seva acció pastoral. Essent la burgesia el seu origen familiar, en contacte amb els preveres del Pradó va descobrir la pobresa de molta gent i la situació dels obrers de la seva diòcesi. I va voler viure al seu servei. Va estar sempre al costat de la Missió Obrera, fins i tot treballant manualment alguns anys del seu ministeri episcopal. I quan, durant un temps, els capellans obrers van ser prohibits, el bisbe Ancel ho va patir; tanmateix, amb l'obediència a l'Església que el va caracteritzar, ho va assumir.

Ancel va ser, també, un bon interlocutor amb el món del marxisme de la seva època. Va establir-hi ponts de diàleg a través dels obrers catòlics compromesos sindicalment, i va dedicar esforços a conèixer el que hi havia al fons del comunisme. Va desitjar sempre un "Diàleg en veritat", com queda reflectit en un llibre que porta aquest títol. En aquest

esforç va trobar un gran suport en el magisteri de Pau VI, que va animar el diàleg amb tots els homes de bona voluntat.

D'aquest home, pastor humil, junt amb el seu bon testimoni, en queden diversos llibres, tan de caire pastoral com espiritual, contextualitzats en la situació del món obrer del seu temps. Tanmateix val la pena de fer esment del que ha esdevingut el seu testament espiritual, escrit en els darrers anys de la seva vida: *Le Prado. La spiritualité apostolique du Père Chevrier*. D'aquest llibre en tenim versió castellana, de l'any 1986 i, actualment, també el tenim en català: *El Pradó. L'espiritualitat apostòlica del P. Chevrier. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2017*. Es tracta d'una obra que ens anima a viure segons l'Evangeli. Com ell exclamava, prenent expressions de Chevrier: "Que n'és de bell Jesucrist! Que n'és de bella una vida segons l'Evangeli!".

En la introducció d'aquest llibre, Ancel hi diu: "vull participar-vos una convicció profunda: no s'arribarà mai a construir un món veritablement humà si en la manera de construir-lo no hi participa l'esperit de les Benaurances, l'esperit de l'Evangeli. [...] Perquè la humanitat pugui edificar-se ella mateixa és necessari que els veritables cristians es prenguin seriosament la radicalitat de l'Evangeli no tan sols en la vida individual, familiar, professional, sinó també en la vida social i política."

Si l' "Any Ancel" pretén [re]descobrir aquest pastor, el bisbe Alfred Ancel, aquest escrit pretén que ens vingui ganes de conèixer-lo i, sobretot, de viure, animats pel seu testimoni, "una vida segons l'Evangeli".

Al servei de l'altar

Acòlit, un ministeri per revitalitzar

XAVIER ROIG ROVIRA

*prevere de l'arquebisbat de Tarragona
delegat de litúrgia*

El subjecte de la celebració litúrgica és Jesucrist. Ell és sempre present en la seva Església, sobretot en les accions litúrgiques. Cada acció litúrgica és obra de Crist i del seu cos, que és l'Església. Qui celebra la litúrgia no és el ministre ordenat sinó l'Església, cos de Crist. És, doncs, tota l'assemblea que participa en la celebració litúrgica, per això els laics i laiques tenen en la litúrgia el dret i el deure d'uns ministeris que els són propis.

S'entén per ministeris les diverses funcions i serveis que existeixen dins de les celebracions litúrgiques. No només són ministres els bisbes, els preveres i els diaques, sinó que els laics també exerceixen ministeris dins la celebració com és el de lector i acòlit, anomenats ministeris laïcals. A més d'aquests dos ministeris hi ha, com sabem, molts altres serveis a fer dins de les nostres celebracions: monitors, directors de cants, músics, cors...

La paraula acòlit prové de la paraula grega *akolouthos*, que significa servidor o acompanyant. Fixem-nos que les dos definicions s'acompleixen en els acòlits, ja que acompanyen al celebrant per servir l'altar.

Dels nens i nenes que fan el servei de l'altar en diem escolans, terme que es refereix als qui formen part de l'escola, ja que és un servei litúrgic que un nen o una nena pot fer amb facilitat. Potenciar les escolanies és molt enriquidor per les celebracions litúrgiques, perquè ajuda als infants a sentir-se membres actius d'aquestes i de la parròquia.

És important no descuidar un bon acompanyament i seguiment de les escolanies, tasca que pot fer un membre de l'equip de litúrgia o el prevere, perquè els escolans vagin introduint-se en la celebració, en la pregària, en l'adoració, en el coneixement de l'any litúrgic... en la vivència de fe de la comunitat cristiana i en el servei a la parròquia des de petits. La catequesi pot ser una bona pedrera per revifar-les.

Però el servei de l'altar no l'hem de relacionar només amb unes tasques que fan nens i nenes. En el cas que no hi hagi escolans o, encara que hi hagi escolans, és important que

hi hagi adults que facin d'acòlits per poder realitzar els diversos serveis de la celebració, tot fent visible, al mateix temps, que és tota l'assemblea la que celebra com a cos de Crist.

D'acòlits n'hi ha hagut sempre en les celebracions litúrgiques. De fet, la més alta i delicada missió confiada a l'acòlit durant l'època antiga de l'Església consistia en portar la partícula eucarística, el fermentum (el tros de pa consagrat que, en el moment de partir-lo, el prevere posa en el calze), als preveres dels pobles que no podien desplaçar-se per celebrar amb el bisbe la litúrgia. Aquest fragment de pa consagrat, que procedia de la celebració episcopal, era signe de la comunió de l'Eucaristia d'aquelles comunitats de fora de la ciutat amb la que celebrava el bisbe.

Quines funcions precises tenen els acòlits? En el motu proprio Ministeria quaedam de l'any 1972, Pau VI, ho especifica de la següent manera:

- Acompanyar el celebrant en la processó d'entrada.

La processó d'entrada significa l'Església que camina cap a l'encontre de Déu, cap a la trobada amb Déu en els sacraments. Potser ens costa entendre-ho quan el celebrant normalment surt sol de la sagristia al presbiteri. Durant l'any litúrgic, aquesta imatge es veu molt bé en les processons d'entrada de la Presentació del Senyor, del Diumenge de Rams i de la Vetlla Pasqual, on tot el poble camina cap a la celebració de l'Eucaristia.

La imatge bíblica de l'Èxode d'Egipte cap a la Terra Promesa ens ajuda a entendre el què és la processó d'entrada a través dels objectes litúrgics que s'utilitzen en aquesta: la creu processional ens recorda que Crist és el nou Moisès que va davant del poble per alliberar-nos de l'Egipte del pecat i portar-nos a la Terra Nova de Déu que ja tastem en l'Eucaristia; els cirials que acompanyen la creu volen expressar la columna de llum que guia el poble d'Israel cap a Déu (el mateix significa el ciri pasqual); i l'encens que encapçala la processó significa el fum de la presència de Déu en l'Èxode.

Acompanyar el prevere amb el recipient d'aigua beneïda per l'aspersió de l'inici de la celebració els diumenges, sobre tot en temps de Pasqua, és un servei propi dels acòlits, com també portar el missal al celebrant per llegir les oracions i la introducció a les pregàries.

- Portar els ciris que il·luminen la proclamació de l'Evangelí.

La Paraula del Senyor és la Llum que ens il·lumina el Camí que ens porta a la Veritat i a la Vida.

- Preparar l'altar.

L'acòlit, amb el diaca, prepara l'altar portant la patena amb el corporal (significa el llençol d'amortallar del sepulcre del Senyor), el calze, el vi i l'aigua (les dues naturaleses de Jesús, humana i divina), el missal, l'encens, el lavabo i, distribuïda la comunió, ho recull tot.

- La distribució de la comunió.

L'acòlit pot distribuir la sagrada comunió, com a ministre extraordinari, sempre que faltin els ministres ordinaris, que són el bisbe, el prevere i el diaca; o bé perquè els ministres ordinaris estan impossibilitats per malaltia o edat; o bé perquè el nombre dels fidels que s'atansen a la taula de l'Eucaristia és tan elevat que la distribució de la comunió s'allargaria massa.

- Portar l'encenser i l'encens.

L'encens té diferents sentits segon el moment que s'utilitza, però mai és per beneir:

Presència de Déu que acompanya el poble, en la processó d'entrada; que omple el seu temple, en la dedicació d'una església (Is 6,4); i presència de l'Esperit Sant que omple la casa de fragància (Jn 12,13), motiu pel qual l'encens sempre és perfumat a l'Orient.

En la Bíblia significa la pregària que puja a la presència de Déu: Que el meu prec pugui davant vostre com l'encens (Sl 141,2). Aquest sentit el veiem en l'encensació de l'altar durant els càntics de Zacaries a Laudes i de Maria a Vespres.

En el culte als déus romans significava veneració o adoració. Aquest sentit el trobem en l'encensació del Santíssim Sagrament, de l'altar, de la creu, de les imatges dels sants, de les relíquies, de l'evangelari, de les ofrenes del pa i del vi, dels ministres i fidels a l'ofertori, perquè tota l'assemblea s'uneix a l'ofrena del pa i el vi, i dels cossos dels difunts en les exèquies, perquè han estat temples de l'Esperit Sant.

L'encenser, a l'Orient, és un símbol de Maria que porta dins d'ella la Brasa que és Crist (Is 6,6). Oferim l'encens, la nostra pregària, a Crist, la brasa divina, i ell la fa pujar al Pare com un perfum agradable.

Hi ha acòlits que ajuden a distribuir la comunió als fidels, que porten el Santíssim del sagrari a l'altar i després el retornen, o que l'exposen a la custòdia. Si aquest servei el fan habitualment és important que el seu rector demani el nomenament de ministre extraordinari de l'Eucaristia de cara a la importància i la dignitat d'aquest servei. Que aquest nomenament es llegeixi públicament perquè la comunitat ho sàpiga i que el rector vetlli per la seva formació.

També és important que tingui aquest nomenament una persona que habitualment porta la comunió als malalts.

Un ministre extraordinari de l'Eucaristia també pot dirigir una celebració de la Paraula i distribuir la comunió com passa en moltes parròquies rurals que no tenen celebració de l'Eucaristia cada diumenge.

Variacions sobre l'amistat

La noblesa de l'amic

DANIEL PALAU

*prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat
degà de la Facultat de Teologia de Catalunya (AUSP)*

Els estudis d'història, també els de sociologia i economia ens han recordat sovint la composició de la societat en estrats, nivells i perspectives diverses. Les relacions humanes són complexes, però també és ben cert que aquestes no poden quedar únicament qualificades per estadístiques o esquemes, determinats per una metodologia d'aproximació a la realitat. Quan ens referim a la noblesa d'un amic no ens remetem a una procedència sociològica o a unes possessions determinades. El qualificatiu que designa la noblesa d'un amic és la d'aquell que és més que admirat, és algú estimat. L'amistat té un remot en l'admiració, però si només es queda aquí l'amistat com a tal decau. Des de l'evangeli hem de poder dir: «molts han pogut ser admirats, però pocs han estat estimats». I fent un acte de sinceritat ens ho hem de recordar: l'admiració és un pas previ que ens encamina vers l'estimació. Segons aprenem de la vida de Jesús, el fet d'estimar requereix un temps no curt, viscut pacientment, ja que no sempre es perceben les persones tal com són.

L'admiració pot deformar-se calamitosament fins el punt de perdre l'autenticitat per manca de realisme. Molts projectes d'amistats que semblaven eternes acaben per la inèrcia de la caiguda lliure, llisquen estrepitosament i decauen per la incapacitat de fonamentar l'amistat en plantejaments de senzillesa i sinceritat. Els idealismes juvenils, plens d'admiracions, cal assossegar-los, com els bons vins que necessiten madurar, agafar cos, asserenar-se.

Jesús ens adverteix clarament del perill de la falsedat, de la hipocresia (Mt 23). Aquells que anomenem amics no poden ser dels qui diuen una cosa i en fan una altra, l'amor ha de ser de veritat, ple de coherència (cf. 1Jn 3,18). Jesús s'expressa amb radicalitat: «no al doble joc». La sinceritat és camí vers la plenitud, «digueu sí quan sigui sí; digueu no quan sigui no» (Mt 5,37). Aquest és el punt de partida. Per què costa tant de vegades? Cadascú arrossega la seva pròpia història. El fet d'arribar al convenciment i a la seguretat que la sinceritat és el camí que ens porta vers la llibertat, vers l'esperança, és una fita molt significativa en el propi creixement.

L'amistat que Jesús ens demana vers Ell i vers els qui ens envolten ens exigeix veracitat, honradesa, autenticitat, noblesa. La resta no és amistat, sinó fantasia, admiració i res

més. Jesús no estima la hipocresia, la rebutja plenament, amb totes les seves forces i al llarg de tota la seva vida. S'expressa amb molta intensitat, «no feu de casa del meu Pare un lloc de comerç i hipocresia» (Jn 2,16).

Diguem-ho amb més claredat. La noblesa que requereix una veritable amistat ens demana una vida santa i sana, el joc de paraules és premeditat. Quan ens referim a la santedat parlem de l'estil de vida propi d'aquells que es deixen portar per l'Esperit Sant. Quan parlem de la salut aquesta és pròpia dels qui saben que es troben en mans d'un bon metge, el del cos i el de l'ànima, Jesús ho expressa així, «la teva fe t'ha guarit, ves-te'n en pau» (Lc 17,19). Ben cert, la fe ens guareix de la hipocresia i ens encamina vers una relació noble, ens predisposa a fer el camí de la vida seguint Aquell que coneix tots els camins l'Esperit de Déu (Lc 4,1), fins i tot enmig el desert, quan sembla que no hi ha camins.

Les nostres relacions necessiten d'una purificació constant perquè la noblesa no s'assoleix de cop i volta. La vida en el ministeri ens alligona quotidianament. També els sants i les santes han hagut de forjar-se pacientment, lentament. La confiança en Déu, una confiança absoluta, és la que s'ha d'esculpir amb petits repics de cisell i un fi martell, amb la consciència clara de saber que cada incisió a la pedra deixa la seva marca. El repic, ho sap bé l'escultor, no acaba amb una única trajectòria, sinó que hi ha un rebot, i aquest és també important per no desmarxar la construcció de l'obra i prosseguir amb la mateixa intenció, constància, amor i tendresa. La noblesa, doncs, té molt a veure amb una voluntat sincera de considerar i tractar l'amic amb respecte, amb transparència, amb sinceritat, així com l'escultor s'enfronta al seu bloc de pedra.

Per una altra banda, aquesta noblesa que reclamem per a les nostres relacions amicals la referim a Jesús, que viu el que diu, i diu el que creu. Fe, reflexió i vida no van deslligats. D'això en diem «coherència». És el que Ell mateix ha anat mostrant al llarg de la seva vida, i el que ha après amb els de casa, Josep i Maria. La noblesa que observem en Jesús no és una cosa improvisada.

Nosaltres enfortim la nostra voluntat de ser i viure noblement en l'Eucaristia, que és el centre vital de qualsevol que es digui cristià. És aleshores que vivim la nostra fe i que oferim la nostra llibertat. Déu també ho fa, i és així que ens trobem i creixem en la consciència de seguir fermes en el desig de refer i modelar les nostres relacions sota el criteri de la noblesa. L'Eucaristia ens introdueix en aquest estil noble que trobem en Jesús, i que ens fa viure l'amistat en el temps present com una experiència transformadora possible, és a dir, que ens desborda i va més enllà dels nostres càlculs. Aquest pensament ens fa adonar que sempre podem millorar les nostres relacions i que les nostres celebracions són veritables perquè en elles es fa present l'amistat de Jesús per nosaltres. Jesús no malgasta la seva vida amb ficcions estranyes. L'amistat que proposa és vertadera, com fou la seva entrega.

Un bon amic ens esculpeix a partir del tracte que tenim, com també nosaltres actuem com un cisell, tant de bo delicat i precís. Entre tots ens fem, ens modelem i ens ennoblím. És un treball que demana constància i paciència, tant de bo puguem perseverar.

Rentar els peus

Missió catòlica a Wiesbaden

FERRAN JARABO CARBONELL

*prevere del bisbat de Girona
delegat nacional de missions catòliques de
llengua espanyola a Alemanya*

Soc mossèn Ferran Jarabo, capellà diocesà de Girona. Des de fa sis anys visc a Alemanya, concretament a Wiesbaden. Jo ja havia treballat uns anys a Berlín com a professor. Però ara estic servint una de les moltes Missions (parròquies) que hi ha en aquest país. A Alemanya hi ha cinc delegacions de llengua estrangera: Polònia, Croàcia, Itàlia, llengua portuguesa i llengua espanyola. Des de fa quatre anys sóc el delegat nacional de missions catòliques de llengua espanyola. Un encàrrec que es fa per elecció de tots els mossens de llengua castellana, treballadors pastorals i secretàries a Alemanya. Després d'aquesta elecció s'envia una terna a la conferència episcopal espanyola i, ells, trien un dels candidats. La conferència episcopal alemanya confirma el seleccionat i comença el treball. És la primera vegada a la història que un català, gironí, ostenta aquest encàrrec. El meu antecessor va ser un capellà mexicà.

Aquesta delegació va néixer als anys 60 amb motiu de tota la immigració de l'estat espanyol. Una sèrie de capellans plens de valentia i esperit de servei van emigrar amb els seus conciutadans per atendre'ls i ajudar-los. Les missions, parròquies personals, tenen des de llavors dues dimensions molt marcades: la part d'ajuda social i l'auxili espiritual. Dins del primer punt és molt important ésser punt de trobada de tots els que parlen un mateix idioma. Això que va començar com a llocs de trobada pels immigrants de tot l'estat és ara el lloc on es troben els hispans d'arreu del món. És apassionant servir a més de vint-i-dos nacions diferents. Són diverses maneres de pensar, de parlar, de fer, de viure la fe.

El delegat nacional de missions catòliques de llengua espanyola coordina, impulsa i vetlla per tots els hispans que viuen a Alemanya. També es cuida dels capellans que serveixen a les més de trenta missions a diferents ciutats d'Alemanya. Les més grans són Berlín, Frankfurt, Munich, Colònia-Bonn i Hamburg. El delegat proposa, busca i es cuida espiritualment dels diferents capellans, actualment uns vint-i-cinc. Necessitem més braços per arribar a tots. Col·laboren capellans d'Espanya, Paraguai, Mèxic, Argentina, Guinea Equatorial, Colòmbia, Brasil, Veneçuela, Polònia, Alemanya.

En aquests moments, a un any de finalitzar la meua feina com a delegat, estem intentant consolidar la pastoral de conjunt, implementar noves missions i intentar que totes les missions tinguin capellà. Em preocupa, especialment, un grup de gairebé dos mil refugiats veneçolans que viuen a una zona on no tenim missions. Ells són els més pobres i necessitats entre els immigrants.

Segurament cridarà l'atenció a alguns aquesta realitat a la rica Europa i que anomenem missions. No solem tenir problemes per menjar, ni problemes econòmics, l'educació és de primera i la sanitat funciona perfectament. Els problemes són de fredor espiritual, de falta de formació, el problema és la soledat i la falta d'adaptació. Intentem mantenir l'espiritualitat i les maneres de fer de l'Església dels seus països, és la mateixa Església dels diferents països que acompanya els emigrants. És el mateix Crist present arreu amb diferents rostres i problemes.

Un bisbe ens parla

Jornada del migrant i del refugiat

+SALVADOR GIMÉNEZ VALLS

Bisbe de Lleida

Aquest últim diumenge de setembre l'Església ens convida a celebrar la Jornada Mundial del Migrant i del Refugiat, que ja és la número 110 del conjunt de jornades promogudes. La comunitat cristiana fa molt anys que prega i reflexiona sobre aquesta realitat que colpeja amb força i insistència la nostra consciència i ens humiteja els ulls davant les escenes que veiem a la premsa en paper i a les pantalles de televisió. És un drama de proporcions socials immenses i una tragèdia per a tots aquells éssers humans, alguns amb pocs anys, que arrisquen la seva vida per aconseguir salvar-la o millorar-la en llocs diferents dels del seu origen. És un perill que molts no superen i moren en alguna de les diferents etapes d'un incert i perillós trajecte, ple de dificultats.

He escrit sobre aquest tema més d'una vegada, sempre amb molta preocupació i temor perquè és d'una gran complexitat, i no admet solucions ràpides i simples. Em sembla que, si se centra aquest enorme assumpte en el marc de l'anàlisi humana, social, econòmica i poblacional té unes connotacions aptes per fixar els marcs de referència i buscar-hi solucions adequades. Però quan entren les confrontacions ideològiques i partidistes augmenten les dificultats i problemes perquè es pretén mostrar que el nostre grup de pertinença, sigui de pensament o d'acció, té la millor solució; o, cosa pitjor, l'única solució. En massa ocasions sembla que no busquem l'acord i el consens; no ens satisfà compartir possibles sortides a aquesta crisi -pensem a rebre aplaudiments o vots i oblidem les persones- malgrat que els discursos i la repetició de frases i paraules, que queden bé davant la multitud d'oients i lectors, caminen en sentit contrari a les accions que es programen per a l'encert de les solucions. No val el cinisme ni la hipocresia.

Hi ha una altra variant, encara més terrible, que se sol donar amb massa facilitat: l'insult, la desqualificació i el menyspreu cap als qui opinen de manera diferent. No es busca el raonament, l'argument o la discussió sobre les idees. Es pretén silenciar l'altre, que no parli, que no compti davant l'opinió pública o que no sigui considerat competent en les seves apreciacions i en la cerca sincera del bé comú. Es llancen contínuament sospites i acusacions contra l'altre donant a entendre que només el mou l'interès propi, el gust insolidari, i la defensa a ultrança del seu grup o partit. Resulta fàcil utilitzar els termes de xenòfob, racista, homòfob i anti... per desqualificar l'adversari.

Abans parlava de la por d'opinar que s'ha creat en aquest camp a causa de la complexitat de la situació. Em limito, com a responsable de la comunitat catòlica, a traslladar al vostre cor el mandat universal de Crist: l'amor a tots, l'acolliment personal, l'abraçada fraterna. Hi ha experts que trobaran les solucions. La història està marcada per grans problemes i per adequats desenllaços beneficiosos per a tothom. En aquest mateix sentit cada any el papa Francesc ens parla en el Missatge que ens dirigeix. El d'enguany té com a títol "Déu camina amb el seu poble". Us n'aconsello la lectura i la reflexió personal i comunitària. Fonamenta el seu escrit en cites i orientacions bíbliques, a més d'incidir en documents eclesials. Afirmar que Déu camina també enmig del seu poble, en el sentit que s'identifica amb els homes i dones en caminar per la història -especialment amb els últims, els pobres, els marginats- com a prolongació del misteri de l'Encarnació. Acaba demanant que preguem units per tots aquells que han hagut d'abandonar la seva terra a la recerca d'unes condicions de vida digna.

Que les nostres preferències siguin sempre les persones i no els aspectes materials.

